

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

1. Deum se cognoscere certum de fide atque ex naturali ratione est.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

physice loquendo, totum, quod cognitionis intrinsecæ Deo est, etiam quatenus ad creaturam extenditur, ex parte obiecti adequati diuinæ præsentem cognitioni; id tamen non præstat, ut species impressa; sed, ut obiectum primum, & specificatum adequatum diuinæ cognitionis: ergo nihil diuinum se gerit, ut species impressa cognitionis diuinæ creaturarum. Secundo probatur eadem minor; quia omnipotentia, qua omnipotentia formaliter adequatæ, est virtus productiua solum ad extra, in quo nullus respectus, ædum actiuitas, seu determinatio intrinsecæ cognitionis Dei continetur.

9. Secundo esse principium producendi, non est esse principium obiectuum cognoscendi: ergo nec in Deo esse principium omnia producendi est esse principium obiectuum omnia cognoscendi. Antecedens est certum: alioqui omnis causa esset species impressa ad cognitionem sui effectus. Secundo, quia alioqui, cum Deus causa adequata omnium possibilium non sit (si quidem plura sunt, quæ essentialiter à causis secundis etiam dependent, ut patet in actibus omnibus vitalibus, atque actionibus omnibus educiuis) Dei omnipotentia non esset adequata species cognitionis eorum, ut Arrubal contendit; sed insuper causa creatæ, siue actualis, siue possibilis ad species impressæ diuinæ cognitionis creatorum totalitatem, contra Arrubalis doctrinam, aduocaretur. Nec refert, eas etiam creatas causas in diuinæ omnipotentia contineri, ut supra q. 5. cert. 3. dicebam; vel enim eis proximè iuuatur, ut per modum species impressæ respectu cognitionis diuinæ, quatenus circa eos versatur effectus, se gerat, ac iam creatis causis: etiam ratio species impressæ ad cognitionem eorum creatura completur contra re, Deumque creatæ specie partiali egeret. Vel non iuuatur: & tunc specialis ratio actuum vitalium, & actionum quatenus à creatura causa sunt, vel actus, vel possibilis in omnipotentia, à qua secundum eam rationem non sunt, species proxima, ac proximè ut species conueniens, omnipotentia non esset; licet esset species ad causas illas creatas videndas, quarum adequatum proximum principium est. Si, iuxta rationem potentia, & continentia creaturarum, ratio species Dei in sua omnipotentia concedi debeat, ut iuxta hunc philosophandi modum debet concedi: Consequentia prima patet in hoc discutiendi modo. Si enim ratio principij ratio species non sit, ratio principij omnium, ratio species impressæ omnium plane non erit. Diuina ergo omnipotentia ad futurorum cognitionem diuinam requiritur, quatenus ea potest, ponere in rebus: quare, ut obiectorum baula, non ut impressa species: respectu vero possibilium, ut terminus extrinsecus, & præsuppositus possibilitati eorum solummodo. Imo, cum respectu futurorum determinatum principium omnipotentia non sit; sed decreto diuino determinatur, atque species obiecti ad illud præ alio cognoscendum aliquo modo, siue actiue, siue alias, debeat determinare, nescio quo pacto species impressa eorum cognosci queat.

10. Denique nihil diuinum species impressam cognitionis creaturarum esse posse probat generaliter ratio, quam contra Arrubalem dedimus num. 7. secundo probatur: quia quicquid illud diuinum sit, vel determinat Deum ad creaturam cognitionem ut cognitam: sique non species, sed medium ad illarum cognitionem erit: species enim non determinat ad sui obiecti cognitionem, ut cognita, sed medium cuius determinatio eo à determinatione species differt, quod hæc incognita, illud vero nomen ut cognitum ad obiecti determinat cognitionem. Si dicat diuinum illud, quodcumque sit, incognitum determinare ad creaturam cognitionem: primo rem dicet inuaditam: secundo, æque primo Deus cognoscere creaturas, ac seipsum: unde & hæc obiectum primum, & specificatum diuinæ cognitionis, quoad intrinsecum eius, forent. Tertio, cum species determinatio necessaria, ac non libera ad obiecti cognitionem sit, etsi creatura deficeret, ac repugnaret, ad earum cognitionem determinaret, scientiaque Dei falli esse posset: neque enim tunc diuinum illud pendet, cum ab eis non pendat.

DISPUTATIO III.

De obiecto increato scientia Dei et Deus de facto est.

S TATUTIS diuinæ scientia existentia, eiusque principij, & obiecto intrinsecæ necessario examinatis, iam ipsius obiecta omnia, etiam extrinsecæ vniuersim examinanda, & statuenda sunt: sed quoniam Deum præcipuum primum, & specificatum adequatum esse diximus, atque aliquatenus de secunda probauimus, non tamen ita fuisse, ut tanta veritas requirit: atque alia circa Dei scientiam erga seipsum, tanquam purè terminum sue cognitionis examinare accuratè oporteat: & primum illud statuendum paulo firmitus hic est, & reliqua alia, quæ respectu Dei ipsius, tanquam termini purè talis, occurrere possunt examinanda. Nulla tamen habenda hic ratio de Deo tanquam specificatio, nec de determinatijs, seu medijs, in quibus, vel Deus totus, vel diuinum aliquid attingit à scientia Dei, tam respectu sui, quam respectu obiectorum creatorum possunt. Huius generis sunt: an scientia Dei libera sit, an necessaria? & respectu quorum? secunda, unde ei libertas, vel necessitas adueniat? in quoue consistat? & similes, quas commodius suis locis definiemus. Ergo hic disputabitur: an Deus totus, siue secundum omnia metaphysica necessaria, quæ in Deo de facto sunt, cognoscatur? Secundo: an cognitione sua circa sua præscindat. Tertio: an etiam secundum libera omnia versetur? Quarto: an etiam ut aliquo modo futura? Quinto: an scientia Dei circa Deum totum, vel circa aliquid illius scientia formaliter, ac metaphysice reflexa, licet physice eadem, cognoscatur?

QVÆSTIO I.

An Deus totus, siue secundum omnia necessaria, quæ de facto habet à seipso cognoscatur?

I D I M Y S d. proxima, q. ult. Deum obiectum terminatum esse sue cognitionis, imo & specificatum adequatum illius: quorum utrumvis Deus à seipso cognosci supponit: imo inde obiectum propriè esse, contra nonnullos ostendimus, quod certo se cognoscatur. Hoc ergo suppositum probationum nostrarum stabilendum hic est, primo vniuersim, deinde secundum prædicata omnia necessaria, quæ in Deo de facto sunt, generalitatem.

CERTAMEN I.

Deum se cognoscere certum de fide atque ex naturali ratione est.

P RÆstitutam veritatem de fide probant in primis quæ d. 4. q. 1. cert. 1. nu. 2. Deum omniscium ex scriptura monstrabant. Cum enim Deus aliquid, imo principalissimum omnium ens, longè, imo infinitè, reliquis perfectius, veriusque sit, non solum ea vniuersali propositione, qua scriptura omnium scientiam in Deo adstruit, absoluit; sed & principaliter continetur. Secundo speciatim

ORTEGA
En la parte
D Via

ciatim hæc veritas expresse traditur Math. 11. *Nemo novit filium nisi Pater: neque Patrem qui novit nisi Filius*: 1. Cor. 2. *Spiritus omnia scrutatur etiam profunda Dei*; idque non solum autoritate, sed & ratione à pari docuit iterum Paulus inferius illis verbis: *Quis enim hominum scit quæ sunt hominis, nisi spiritus hominis qui in ipso est: ita & quæ Dei sunt, nemo novit nisi spiritus Dei*. Tercio probatur eadem veritas ex pluribus locis veteris testamenti, quibus Deus de se suæque voluntatis decretis, siue vindictis, siue misericordiis testatur. Quarto ex Prophetis omnibus, quibus tam in veteri, quam in Novo Testamento aliquid de se, suisque attributis reclusit: neque enim fieri visquam potest, ut quis sibi ignota alteri revelaret. Quinto ex dogmatica veritate processionis Verbi à Patre & sui cognitione, & Spiritus Sancti ab utroque ex mutuo utriusque amore; qui tamen absque prævia Patris, filique cognitione haberi non potest.

2. A ratione insuper eadem veritas demonstratur: & primo duplici ratione à Paulo secundo loco tacta. Altera est: quia nemo æque alterum, ac semetipsum cognovit: atqui nos Deum absolute imo evidenter cognoscimus: multo ergo melius, longeque perfectius seipsum cognoscet Deus. Altera vero est: quia intellectuum omne seipsum cognoscit, ac intelligit, ut experimento pater in nobis omnibus: unde, ut aliquid aliud cognosci à nobis, certoque cognosci testemur, dicere solemus: *Hæc æque ac me ipsum novi*: Hispanice: *Cónoscelo como ami mermo*: atqui Deus intellectivus est, ut supra demonstravimus: ergo se ipsum novit Deus. Tertia ratio est: quia Deus beatus est; atqui rationalis (ut Deus est) suppositi beatitudo stat in Dei summi boni perfecta cognitione, seu visione, siue in eius fruitione, quæ visionem, seu cognitionem perfectam eiusdem boni essentialiter supponit: ergo Deus perfecte summum bonum, quod ipsemet, est cognoscit, ac videt. Maior est evidens ac supra demonstrata. Minor autem est omnium Philosophorum, & Theologorum sententia (si ex Philosophis pauculos trassiores, & Epicureos, vel potius peccudeos excipias) ut controu. de beatitudine nostra vidimus: quare & ratione naturali evidens censeretur.

3. Quarta ratio fit: quia Deus se amat, ut controu. de volunt. demonstrabitur: ergo & sese Deus intelligit. Consequentia est evidens ex illo notissimo principio: *Nihil voluit, quin præcognitum*. Quinta ratio: quia Deus omniscius esse debet, nec alicuius veri, & cognoscibilis ignarus: atqui Deus aliquid verum, & cognoscibile est, imo ex veris perfectissimum: ergo sui conscius, ac se ipsum cognoscens esse debet. Maior est certa, & evidens, nam aliquid scibile ignorare imperfectio explorata est. Minor æque certo, & evidenter est nota: tum, quia à nobis Deus cognoscitur, & verè cognoscitur, licet imperfectè cognoscatur: tum quia est ens perfectissimum, & summum, & per cuius analogiam reliqua entia & sunt, & dicuntur: ut potè ipsius entia per participationem: ergo & summum verum, & verè cognoscibile. Paret: quia veritas positiua, quæ stat in positiua, nec solum apparente, soliditate essendi necessaria passio metaphysica entis est. Sexta ratio ex hoc sumitur, quia summum verum, summæque intelligibile ad summæ intellectivæ potentie esset, summæque intelligibile esse non posset: atqui Deus solus summæ intellectivus est: ergo intra eius intellectivitatis, ut sic loquar, sphaeram obiectivam Deus ipse est. Antecedens est evidens: nam verè intelligibile virtutis alicuius intellectivæ, siue ab aliqua virtute intellectivæ verè intelligibile est: ergo summæ intelligibile à summæ aliqua virtute intellectivæ intelligibile est, quæ quidem in solo Deo esse potest.

4. Septima ratio: quia, ut dicebamus d. 3. q. 5. cert. 2. scientia, & cognitio divina summæ necessaria est, nec sine aliquo obiecto æque necessitatis, quod attingat, ac representet, esse potest: ergo Deus sua cognitione sibi representatur, & à seipso cognoscitur. Probatur consequentia: quia, ut vidimus citato loco, solus Deus obiectum cognitum æque necessitatis cum sua scientia, & cognitione est. Octava ratio ex eodem principio desumitur: quia, cum cognitionis essentialis perfectio, & magnitudo non ex potentia solum, sed ex obiecto pensanda necessario fit: cum utrumque æque primo essentialiter indissolubiler

concernat: infinita cognitio non solum principij, seu facultatis intellectivæ, sed obiecti, in quod feratur, quodque representet, infinitatem requirit: sed scientia, & cognitio Dei infinita essentia, & concepta suo est ergo infinitum essentia sua, non solum principium, sed obiectum, quod representet, necessario habet: atqui obiectum essentia sua infinitum solus Deus est: ergo hunc attingit, & representat Deo essentia sua cognitio divina: quare & sua scientia se cognoscit Deus. Nona ratio: quia Deus verum ens est, & verè cognoscibile est sufficienter proportionatum in entitate, spiritivitate, & perfectione, atque insuper sufficienter coniunctum potentie intellectivæ divinæ: ergo & ab illa cognoscitur; alioqui hæc non summe intellectivæ, & infinita in sua linea erit; ac proinde nec divina. Decima ratio: quia Deum se cognoscere perfectio, sine imperfectione est: ergo Deo concedenda.

CERTAMEN II.

Deus secundum se totum quoad divina omnia coniunctum à seipso cognoscitur.

1. Prima ex præpositis conclusionibus est: Deum seipsum secundum se totum, & secundum omnia divina necessaria coniunctum, & identice sumpta se cognoscere. Probatur primo ex locis scripturæ recitariis cert. 1. Ratione vero probatur: quia ita sumptus Deus verum quid est, & cognoscibile: ergo à se (à quo nihil potest ignorari ob suæ virtutis intellectivæ, atque intellectus infinitatem) cognoscitur. Confirmatur: quia cognosci obiectum eo modo esse, quo reipsum necessario est, ita ut reipsum aliter esse nequeat, est perfectissimus modus cognoscendi illud: atqui Deus totus idem secundum omnia divina necessaria reipsum necessario est, ita ut aliter reipsum esse nequeat: ergo cognosci Deum totum secundum divina omnia necessaria eundem, & indivisum, est perfectissimus modus cognoscendi illum. At vero Deo perfectissima cognitio, etiam quoad modum cognoscendi obiectum tribuenda est: ergo Deus se totum secundum omnia necessaria eundem, & indivisum cognoscit. Maior adeo est certa, ut plures existiment cognitionem rei omnino physice eiusdem secundum aliquod prædictatum præciscum ab aliis, cum quibus reipsum identificatur, esse chimericam: alij vero imperfectionem nostri modi cognoscendi, pro hoc statu saltem esse: quare id non Deo solum: sed beatis etiam, & rem inuentibus, impossibilem physice, vel saltem indignam.

2. Probatur inde secundo: quia (quidquid sit de his opinionibus, quibus non assentior) Deum seipsum cognoscere certissimum est: at cognosci Deum ut præciscum à suis necessariis prædicatis, & attributis sub lite est: ergo quod sub lite non est, est Dei, ut reipsum est idem cum illis, à se ipso cognitio. Probatur tertio: quia infinitas cognitionis Dei, imo & essentia salvari nequit, nisi Deus seipsum cognoscat, ut d. 3. quest. 5. certam. 2. atque hic certam. 1. num. 4. dicebamus. Cum autem sub lite sit, an aliter, quam, ut reipsum est, cognosci à se ipso Deus possit: ita à se ipso cognosci fixum statumque esse debet. Probatur quarto: quia, est perfectissimus modus cognitionis Dei tanquam obiecti non esset cognoscere Deum totum, ut reipsum est secundum omnia necessaria secum identificata; at ita illum cognoscere perfectio est sine imperfectione, Deoque subinde concedenda: imo vero cum sic sit verum ens cognoscibile intellectivæ Dei virtutis proportionatum, satisque applicatum, ut dicebamus cert. 1. n. 4. à Deo cognoscitur: ni in eius virtute intellectivæ defectum, limitationem, & imperfectionem admittamus. Probatur vltimo: quia Deus ut reipsum est secundum omnia necessaria secum identificata physicum bonum, & amabile est: imo summum verum bonum, de factoque à se ipso amatum: ergo & ita est à seipso cognoscibile, & de facto cognitum, cum nihil amabile